

16-

Getuigen

CHRISTEN-ZIJN IN EEN
GODLOZE WERELD



BIJBELSTUDIE

Leidingdeel

1. Je hele leven een getuigenis

Bijbelgedeelte	Mattheüs 5:1-16
Zingen	Psalm 86:6, 119:53 en 65, 133:3 Leid mij Heer', o machtig Heiland (Zangbundel 118) Neem mijn leven (Tot Zijn eer 75) Maak ons tot een stralend licht (Zangbundel 124)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. ... *weet* je hoe een christen het licht van de wereld en het zout van deze aarde is.
2. ... *beseft* je dat de wereld in zichzelf duister en smakeloos is.
3. ... *kun* je concreet maken hoe je zout en licht kunt zijn in deze wereld.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

De auteur van het Mattheüsevangelie noemt zichzelf niet. Toch wijzen velen de apostel aan als de schrijver, zo goed als zeker Levi de tollenaar. Het Bijbelboek is gericht aan de Joden. Jezus is in de eerste plaats gekomen voor de verloren schapen van het huis van Israël, maar kinderen van het Koninkrijk zullen buitengeworpen worden.

Mattheüs verwijst diverse keren naar het tot vervulling komen van zaken uit het Oude Testament. Profetieën worden in Jezus Christus vervuld. Zo benadrukt Hij ook dat Hij de wet niet afschaft, maar dat Hij die vervult.

Mattheüs 5:1-16 staat in het brede verband van de Bergrede. Daarin intensiveert Christus als het ware de wet. Niet alleen de uiterlijke overtreding ervan is zonde, maar zelfs de minste gedachte aan het verkeerde verdient de dood.

De Bergrede is geen politiek programma voor de overheid, maar staat vol met gedragsregels voor het persoonlijk leven van de discipel en voor de verhouding tussen de discipelen onderling. Voor de discipel betekent het onderwijs in verbinding met het koninkrijk waaraan hij gehoorzaam dient te zijn. De Leraar spreekt met gezag tot elke gelovige. Hij is de Heer van elke gelovige. Daarom moeten we Hem navolgen. Het hart van de discipel wordt gericht op het hemelse deel van het koninkrijk. Het koninkrijk der hemelen heet zo, omdat er wordt geregeerd naar de normen die voor de hemel gelden en omdat het wordt geregeerd door een hemelse Koning.

Vers 1

De Bergrede leert ons hoe wij het Koninkrijk der hemelen binnen kunnen gaan en waar we ons dan aan moeten houden. De scharen drommen steeds meer samen. De Heiland heeft het bewuste moment afgewacht, zodat mensen uit alle lagen van de bevolking erbij zouden zijn. Hij ziet de schare nu en weet dat het moment daar is om hen op een bijzondere wijze toe te spreken. Dat doet hij op 'de' berg: een berg waar Hij veel vaker kwam en centraal staat in Zijn leven. De vergelijking is snel gemaakt met de berg Sinai.

Daar gaf God de Heere de wet aan Zijn volk. Zo gaat Jezus met het volk naar deze berg waar Hij bidt en leert.

Vers 2

Als de Heere is gaan zitten, komen Zijn discipelen bij Hem. In die houding van rust gaat Hij hun leren. Het onderwijs dat Hij Zijn discipelen geeft, is voor henzelf bedoeld. Als zij dit ter harte nemen, zal hun gedrag tot eer van hun Meester, maar ook tot welzijn van de menigten zijn.

Vers 3-6

De eerste zaligspreking gaat niet over armen als zodanig. Het Griekse woord betekent eigenlijk bedelaar. En zo komen we de exacte betekenis op het spoor. Niet de arme die leeft van de ene dag in de andere, maar de bedelaar komt zonder hulp om. Hij ontbeert te veel om in leven te blijven. Voor armen van geest is het koninkrijk van God: bedelaars aan de troon van de genade. Van hen is het hemelrijk. Een machtige verzekering! Het komt aan hen toe. Impliciet wijst Jezus de mensen hier af die Hem hooghartig afwijzen, omdat zij Hem niet nodig hebben om het koninkrijk binnen te gaan.

Zalig die treuren: het werkwoord heeft alles te maken met rouwdragen. Verdriet hebben om een hetgeen verloren is of wat ontbreekt. Het gaat dus om een specifieke groep. In de mens is niets waar men blij mee kan zijn. Zalig zijn diegenen die dat belijden en rouwklagen voor God: zij zullen troost ontvangen. Vier zaken worden bedoeld als het gaat om het rouwdragen:

- 1) Treuren over eigen zonden
- 2) Treuren over zonden van de broeders van het volk/in de kerk
- 3) Treuren over zonden die de maatschappij binnendringen
- 4) Treuren over mensen die het evangelie verwerpen en vanwege onbekeerlijkheid.

De zachtmoedigen zijn zij die in een vijandige wereld liever onrecht lijden, dan voor hun recht op te komen. Zij zullen straks met Christus heersen over de aarde waar ze nu beproefd worden en zoveel onrecht lijden. De Heere Jezus is dé Zachtmoedige. De zachtmoedige raakt niet geïrriteerd door het kwaad waarvan hij getuige is, maar hij schuilt bij God, de Heere van de hemel en de aarde. Daarmee zegt hij dat God alles in de hand heeft.

In het Nederlands kan zachtmoedig een karaktertrek zijn. Maar vanuit het Grieks moeten we veel meer denken aan een houding die men aanneemt. Met zo'n houding kom je op aarde niet ver, maar in de hemel wel! Zo weten we dat we wachten op de volheid van de tijd, waarin gerechtigheid zal heersen als we de hemel binnen mogen gaan.

Zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid hebben een intens verlangen naar die wereld die er nu nog niet is, maar waar gerechtigheid zal heersen als de Heere Jezus in rechtmatigheid zal regeren. De gerechtigheid in deze wereld moet nog komen en daarnaar verlangt Hij ook, meer nog dan wij.

Gerechtigheid is op deze wereld vaak ver te zoeken. Gemakkelijk wijzen we een bepaalde zondebok aan. Maar de Heiland spreekt mensen zalig die weten dat zij er zelf schuldig aan zijn dat er geen gerechtigheid is op aarde. En daarom dorsten en hongeren zij naar die gerechtigheid.

Vers 7-12

De barmhartigen bezitten een gevoel dat van God Zelf is. God ziet graag bij hen, die discipelen zijn van Zijn Zoon, dat zij Zijn barmhartigheid tonen. Daardoor wordt de zondaar tot God gebracht. Wie dit bewijst in deze wereld, zal zelf opnieuw de kostbaarheid ervan ervaren. Vanuit de barmhartigheid die de Heere hen bewezen heeft, zijn de gelovigen barmhartig richting hun naasten.

De reinen van hart beantwoorden aan Gods heiligheid. God alleen is volmaakt rein. Dat is zichtbaar in het leven van de Heer Jezus en Hij is het leven van Zijn discipelen. Een mens heeft een rein hart als daarin geen verkeerde motieven aanwezig zijn. Het is de afwezigheid van alles wat God zou buitensluiten. Daarom zien zij God, zij leven in gemeenschap met Hem. Uitwendige reinheid kan voor de mensen mooi zijn, maar de Heere kijkt daar dwars doorheen.

Vredestichters zetten zich voor de vrede in. Zij tonen de karaktertrekken van Hem uit Wie ze geboren zijn en door Wie ze zijn aangenomen als zonen. Zonen genoemd worden wil zeggen als zodanig worden erkend in hun relatie tot God. Daarbij gaat het niet zozeer om het bemiddelen tussen partijen. Maar mensen die met hun eigen vijanden vrede sluiten. Zo behoren kinderen van de Heere geen kwaad met kwaad te vergelden. Maar zoveel mogelijk vrede te houden met alle mensen.

De Heere wijst Zijn discipelen erop dat ze niet moeten kijken naar wie hen vervolgen, maar naar de reden van de vervolging en dat is het doen van gerechtigheid. Zoals Hij het koninkrijk niet verliest door de vervolging vanwege de gerechtigheid, zo ook Zijn discipelen niet. Het koninkrijk der hemelen behoort hun toe. Tot op heden ging het om een houding. Nu gaat het over wat hen overkomt en wat ze moeten trotseren. Het rijk van de satan zal zich sterk maken. Zalig wie daar de strijd tegen aanbindt.

Het vertonen van Zijn kenmerken is een vertonen van een genade die uitgaat naar anderen. Waar die kenmerken aanwezig zijn, is lijden ter wille van Hemzelf het gevolg. De smaad ter wille van Christus Zelf heeft een hogere beloning dan het lijden ter wille van de gerechtigheid. God neemt hen die ter wille van Christus lijden van het aards toneel weg om bij Hem in de hemel te zijn.

Jezus is niet zomaar een profeet. Nee, na Hem komen er geen profeten meer. Hij is de inhoud van de profeten. Hij bewerkt de volkomen verlossing waar zij over spraken. De tijd van uitbetaling breekt aan!

Vers 13-16

Deze woorden spreekt de Heere Jezus niet zozeer tegen de discipelen alleen. Nee ook de schare. Dat blijkt ook wel uit de manier waarop Hij spreekt. Het volk van Israël is geroepen het zout van de aarde te zijn om wijsheid te laten zien. Dat blijkt uit het feit dat er over dwaasheid gesproken wordt, smakeloos wordt.

Na deze dreigende woorden van Christus, laat Hij zien dat Israël een licht is en daartoe ook is geroepen. Israël spiegelt als het goed is in eigen optreden Gods rijkdom over geestelijke bedelaars enz. aan de rest van de wereld.

Israël is niet door zichzelf een licht. Nee, ze zijn hooggeplaatst door de Heere Zelf. Niet om hoog te zijn, maar om zo te weerspiegelen wie de Heere is: Hij is de Lichtbrenger.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Geef iedereen een aantal post-its en laat de jongeren individueel zoveel mogelijk bedenken waaruit de omgeving kan zien dat zij christen zijn. Laat de jongeren op elke post-it één ding schrijven. Verzamel de briefjes en hang ze goed zichtbaar op. Bespreek dit kort door de post-its te klusteren en zo een aantal categorieën te maken.

Opdracht 1

Laat de jongeren zich inleven in de mensen rondom Jezus. Met name alle wonderen die Jezus deed getuigen van Zijn grote macht en goedheid. Daag de jongeren uit te bedenken wat zij concreet zouden verwachten van de boodschap van iemand Die zoveel macht en goedheid uitstraalt.

Opdracht 2

Probeer bij deze vraag de zaligsprekingen zo concreet mogelijk te maken voor de jongeren. De extra uitleg hierboven geeft goede handvatten voor de uitleg van de woorden. Laat de jongeren bij vraag b zoveel mogelijk zelf vertalen hoe deze kenmerken er in het dagelijks leven uit kunnen zien. Noem als leiding eventueel een paar voorbeelden om hen op gang te helpen.

Opdracht 3

De zaligsprekingen wijzen naar een hemels koninkrijk dat in wezen heel anders is dan aardse koninkrijken. Laat dat bij deze vraag naar voren komen.

Opdracht 4

Laat de jongeren tenminste twee doelen formuleren. Mogelijke opties:

Zout	Licht
Voegt smaak toe	Maakt zichtbaar
Bederfwerend	Verdrijft duisternis
Reinigend	Is duidelijk zichtbaar
Onopvallend	

- Christenen hebben duidelijk een taak in deze wereld. Door hen kan het hemels koninkrijk zichtbaar worden. Het feit dat zout en licht nodig zijn laat zien dat de wereld in zichzelf smakeloos en donker is. Christen kunnen smaak (kennis over God) toevoegen en bederf tegen gaan en reinigend werken (door goed voorbeeld kunnen mensen die niet geloven zich beter gaan gedragen. Een voorbeeld hiervan is dat mensen soms minder vloeken omdat zij weten dat dit voor christenen storend is). Dit zijn vaak geen grote heldendaden, maar gewoon door hoe christenen doen kunnen ze al veel invloed hebben. Verder kunnen christenen door hun levenswandel laten zien wie God is en het leven van andere mensen verlichten door goed te doen.
- Laat jongeren concreet benoemen wanneer christenen smakeloos zijn en wat de consequenties hiervan zijn. Benadruk de exclusieve functie van zout en licht. Beide zijn totaal nutteloos als ze niet de typische kenmerken hebben die bij zout en licht horen.
- In deze verzen wordt benoemd dat het eigenlijk niet mogelijk is dat een christen geen enkele invloed heeft op zijn omgeving. Aan de ene kant is dit een scherpe spiegel voor de jongeren om te beseffen dat zij zich niet zomaar christen kunnen noemen. Tegelijkertijd kan het ook een troost zijn als jongeren het idee hebben dat zij niets uitstralen (nutteloos zijn voor God), namelijk als zij in afhankelijkheid van God leven dan zal God hun leven ook gebruiken, al zullen ze dit misschien zelf niet altijd zien
- Lees hierbij opnieuw het citaat aan het begin van de Bijbelstudie. Hierin wordt opnieuw duidelijk gewezen op de verantwoordelijkheid die we als christen hebben, maar ook op de bijzondere rol die God gewone mensen wil geven.

Stelling

Bespreek deze stelling met elkaar in het licht van de antwoorden en toelichting uit vraag 4.

Opdracht 5

- De verheerlijking van God is het uiteindelijke doel van ons leven. Dit wordt in de zaligsprekingen concreet gemaakt.
- Laat de jongeren zowel vers 13-15 als vers 2-12 samenvatten. Vers 2-12 is als het ware een concrete vertaling van de verzen 13-15. Door de kenmerken van de zaligsprekingen kunnen christen een licht en een zout zijn in deze wereld.

Opdracht 6

- a. Efeze 5:8 benadrukt dat we allemaal vanuit onszelf duisternis zijn. We kunnen alleen een licht zijn in deze wereld door een verandering (geloof in de Heere Jezus).
- b. Deze uitspraak laat opnieuw zien dat we niet in eigen kracht moeten proberen een licht en zout te zijn. Dit is alleen mogelijk als we verbonden zijn met Christus, die de Bron is waar vanuit we mogen leven. Laat de jongeren verwoorden wat ze hier persoonlijk van kennen en hoe ze hiervan meer kunnen leren kennen.

Brug naar inleiding

1. Gebruik de extra informatie voor de leiding als voorbereiding voor een inleiding.
2. Geef een korte introductie op het thema en bespreek verder het Bijbelgedeelte aan de hand van de vragen. Zorg dat de tieners zoveel mogelijk betrokken zijn.
3. Bedenk van te voren zelf wat concrete voorbeelden bij de vragen. Mochten de jongeren het moeilijk vinden iets te bedenken dan kun je ze op weg helpen door voorbeelden uit je eigen leven te benoemen. Stel je daarbij gerust kwetsbaar op.
4. Laat in de afronding de startopdracht weer terug komen. Daag de jongeren uit om aanvullende voorbeelden op te schrijven vanuit de vragen bespreking en maak zo de geleerde lessen concreet. Laat ze voor zichzelf de belangrijkste les formuleren vanuit deze Bijbelstudie.

2. Getuigen door de Geest

Bijbelgedeelte	Handelingen 1:1-14
Zingen	Psalm 47:3, 68:9, 119:3 De velden zijn wit om te oogsten (Tot Zijn eer 22) Heer', ik hoor van rijke zegen (Tot zijn eer 41) Zegen ons Algoede (Zangbundel 193)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. ... *weet* je dat je gaat getuigen van Jezus als je vervuld bent met de Heilige Geest.
2. ... *beseft* je dat je getuigen van de Heere Jezus niet in eigen kracht kunt doen; God geeft daarvoor Zijn Heilige Geest.
3. ... *kun* je kernachtig het Evangelie uitleggen.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Aan het begin van het boek Handelingen sluit Lucas aan bij de slotverzen van zijn evangelie. In feite zijn Handelingen en Lukas twee delen van één boek. In de loop van de tweede eeuw is dit ene boek waarschijnlijk in tweeën gesplitst. Handelingen doet verslag van de eerste vervulling van het zendingsbevel uit Matthéüs 28:19-20 door de geboorte en groei van de nieuwtestamentische gemeente te schetsen.

Na zijn opstanding is Jezus nog veertig dagen lang diverse malen verschenen aan zijn discipelen. Hij sprak met hen over de dingen die het Koninkrijk van God betreffen (vers 3). Handelingen bestrijkt evenals Lukas een periode van ruim dertig jaar en reikt van Jezus' verschijningen en zijn hemelvaart tot Paulus' verkondiging in Rome. Uit deze lange tijdsspanne worden slechts bepaalde voorvallen breed uitgesponnen. Toch weet de verteller bij zijn lezer de indruk te wekken dat zijn verhaal een doorlopend geheel is. Hij bereikt dit effect door in zijn verhaal regelmatig samenvattingen in te lassen die in grote pennenstreken een indruk geven van de groei en de bloei van de christelijke beweging.

Dan zoomt Lukas in op een moment dat Jezus met hen samen is. Jezus geeft de discipelen een bevel: blijf in Jeruzalem en verwacht de belofte van de Vader. Het ligt voor de hand dat de discipelen, zodra Jezus hen zou verlaten hebben, zij het liefst de stad hadden verlaten om naar het veilige Galilea te vertrekken. Het Sanhedrin was immers niet veranderd. Hij herhaalt hierbij een aspect uit de evangeliën over de doop van Johannes en de doop van de Heilige Geest. Nu wordt deze belofte, destijds gedaan, concreet. Jezus zegt dat ze met de Heilige Geest gedoopt zullen worden, en wel: zeer binnenkort (vers 4 en 5). In het centrum van de vijandschap zal God door Zijn Geest triomferen.

Daarna komt de prangende vraag van de discipelen: 'Zult U in deze tijd voor Israël het Koninkrijk weer herstellen?' Het antwoord van Jezus is enerzijds negatief: 'Het komt u niet toe te weten...', maar Hij sluit af

met een belofte: 'Maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, Die over u komen zal; en gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem, als in geheel Judéa en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde.'

De meeste commentaren zijn het er over eens dat Handelingen 1:8 het sleutelvers is van Handelingen. De discipelen zullen door de kracht van de Heilige Geest getuigen van Jezus zijn. Hier komt een driedeling uit voort:

- 1) getuigen in Jeruzalem (Hand.1:1-8:4);
- 2) getuigen in Judea en Samaria (Hand.8:5-12:25);
- 3) getuigen tot het uiterste der aarde (Hand.13-28).

Jezus is opgestaan uit de dood, Hij is overwinnaar. Nu breekt niet gelijk de definitieve komst van het Koninkrijk aan. Lukas geeft in Handelingen een beeld van een tussentijd. Het Heil moet de hele wereld door. De heilsgeschiedenis gaat door. Het Koninkrijk is er niet voor een select groepje of voor een specifiek volk. De Heilige Geest moest komen en is gekomen om te getuigen van deze heilsfeiten en de gelovigen met Hem. Lukas laat in Handelingen zien dat het heilswerk van God (waarover het Oude Testament sprak en dat er op heel bijzondere wijze was in Jezus) na Zijn opstanding doorgaat. Er breekt een nieuwe periode aan waarin de Heere in de hemel is en de apostelen, toegerust met de Geest, op aarde van Hem getuigen. Het getuigenis van de opgestane Jezus moet de hele wereld door.

Vers 1

Het eerste boek waar Lukas het over heeft slaat op het Evangelie van Lukas. Dat vat hij samen met 'van al hetgeen dat Jezus begonnen heeft beide te doen en te leren' en bevat de geschiedenis tot en met de Hemelvaart. Zij dat laatste heel beknopt. Met dat laatste zet hij hier in.

Met het begin doelt hij op de doop van Johannes (Lukas 3), omdat hoofdstuk 1 en 2 van Lukas beschouwd worden als algemene inleiding op het boek. De periode die Lukas beschrijft, geeft de essentie weer van wat Jezus gedaan heeft.

De naam Theofilus heeft als doel te vertolken dat de boodschap geschreven is voor Grieks-Romeinse lezers. Waarschijnlijk is hij iemand afkomstig uit het Grieks-Romeinse milieu die vragen had over het christendom. Nadrukkelijk overigens als het gaat om de zekerheid die te verkrijgen moet zijn.

Vers 2

Voordat Jezus ten hemel vaart, geeft Hij Zijn discipelen een opdracht. Die richt zich in eerste instantie tot Zijn discipelen alleen. Ze zijn uitgekozen om de twaalf stammen te vertegenwoordigen om apostelen (uitgezonden) te worden.

De vertaling 'de Heilige Geest' is mogelijk, alleen ontbreekt in het Grieks het lidwoord. Daarom gaat hier meer over de werking van de Geest, dan over Zijn Persoon. Dat is de ervaring van Zijn bezielende werking in het leven van mensen. Zo spreekt Jezus tot Zijn discipelen, in die bezieling. Daardoor verdwijnt alle onzekerheid bij de discipelen. In Lucas 24 vinden we de opdracht, waar het over gaat als Lukas het heeft over 'de bevelen'. Namelijk, dat in Zijn Naam bekering en vergeving van zonden verkondigd moet worden aan alle volkeren. En dat zij getuigen moeten zijn van alles wat zij gezien en gehoord hadden. Beginnend van Jeruzalem.

Vers 3

Het getal veertig, waar hier sprake van is, komt verschillende keren voor in de Bijbel. Heel vaak heeft dat getal ook iets bijzonders te zeggen. Verschillende keren duidt het op een bepaalde voorbereidingstijd. Neem bijvoorbeeld Jona: 40 dagen had Ninevé om zich voor te bereiden op het oordeel dat zou komen. En Jezus Zelf bereidde zich 40 dagen voor in de woestijn om verzocht te worden en Zijn Dienstwerk op

aarde definitief en officieel ter hand te nemen. Zo bereidt Jezus Zijn discipelen voor op de tijd dat Hij niet meer fysiek aanwezig zal zijn op de aarde. Het tweede dat Hij doet, is de dingen van Gods koninkrijk onder de aandacht brengen bij Zijn discipelen.

Vers 4

Lukas zoomt in zijn tweede werk na de inleiding direct in op de laatste ontmoeting van de opgestane Jezus met Zijn discipelen. De afgelopen veertig dagen was Hij, nadat Hij verzezen was uit de dood, aan hen verschenen 'sprekende van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan'. In vers 4 gebruikt Lukas nog geen directe rede. Lukas werkt als een cameraman die na een vaag herinneringsbeeld inzoomt en met een steeds scherper beeld komt.

Wanneer Jezus met de discipelen samen is beveelt hij hun enerzijds niet weg te gaan uit Jeruzalem en anderzijds de belofte van de Vader te verwachten die de discipelen van Hem gehoord hadden. Het ligt voor de hand dat de discipelen, zodra Jezus hen zou verlaten hebben, zij het liefst de stad hadden verlaten om naar het 'veilige' Galilea te vertrekken. Het dreigende Sanhedrin was immers niet veranderd.

De komst van de Heilige Geest, de andere Trooster, moeten de discipelen verwachten in Jeruzalem. De Geest veroorzaakt in Handelingen een middelpuntvliedende beweging, maar die begint vanuit Jeruzalem. De gemeente van Christus is in Israël geworteld. Die wortels worden nooit doorgesneden.

Vers 5

De te verwachten belofte van de Vader wordt nu door Jezus verder concreet gemaakt. De belofte van de Heilige Geest was door de bediening van Johannes de dooper voor afschaduwt. Hij doopte wel met water, maar Hij die machtiger is dan ik zal jullie dopen met de Heilige Geest (Lukas 3:16). Aan het begin van de 'tijd van Jezus' stond de Johannes doop (het hele volk werd gedoopt), het einde van dit tijdperk was de hemelvaart van Jezus. Aan het begin van de tijd van de Kerk staat de doop met de Heilige Geest betreffende de Apostelen en de gemeente. In het eerste tijdperk was Jezus de enige Geestdrager, en dat in de meest volmaakte zin. In het tweede tijdperk werd de Geest uitgestort 'op alle vlees', eerst op de Apostelen en die met hen verzameld waren, later op de heidenen. Niet door de doop van Johannes werd Jezus uitgerust met de Heilige Geest, maar door de Vader zelf.

De doop van Johannes en zijn prediking benaderde de mensen van buitenaf, met het doel om binnen te komen. De doop die Jezus zal verrichten bewerkt een bezieling die de dingen van binnenuit naar buiten doet komen. Deze gedachte van de overgang is voor Lukas dermate belangrijk dat hij er in Handelingen nog twee keer op terugkomt. Zo kondigt dit vers een nieuw onderdeel aan van de heilsgeschiedenis: de Geest komt eraan!

Vers 6

Lukas zou hier dan niet meer over de apostelen (de groep van 11) spreken maar over de wijdere groep van volgelingen. Of dit helemaal juist is, is de vraag. In ieder geval zijn de apostelen de belangrijkste getuigen. De vraag is of Lukas het hier heeft over een nieuwe samenkomst als die in vers 4 genoemd. De commentaren zijn hier niet eenduidig over.

Nu de discipelen Jezus hoorden spreken over de aanstaande gave van de Heilige Geest, het teken van de nieuwe tijd, vroegen de discipelen Jezus of dit het moment was van het herstel van de soevereiniteit van Israël. De vraag naar de komst van het Koninkrijk zien we ook terug in Lukas' evangelie. In Lukas 17 vragen de Farizeeën Jezus hierover, in Lukas 19 staat vermeld dat de discipelen dachten dat Koninkrijk van God onmiddellijk zou aanbreken omdat ze naar Jeruzalem reisden. Met de dood van Jezus was hun verwachting op de komst van het Koninkrijk vervlogen. In Lukas 24 spreekt Jezus met de Emmaüsgangers. Zij vertelden Jezus dat ze hoopten dat Jezus het was (ze wisten niet dat ze met Jezus spraken) die Israël zou verlossen.

Hieruit komt de verwachting van een aardse Messias en koning openbaar. Met de dood van Jezus is de hoop op bevrijding vervlogen.

Nu Jezus opgestaan is, herleven dezelfde verwachtingen bij de elf leerlingen. Heel concreet het herstel van een koninkrijk onder het huis van David zoals dat ook door de profeten was aangekondigd. Denk bijvoorbeeld aan Jeremia 25:5-6:

5 Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik aan David een rechtvaardige SPRUIT zal verwekken; Die zal Koning zijnde regeren, en voorspoedig zijn, en recht en gerechtigheid doen op de aarde. 6 In Zijn dagen zal Juda verlost worden, en Israël zeker wonen; en dit zal Zijn naam zijn, waarmede men Hem zal noemen: De HEERE: ONZE GERECHTIGHEID.

Bij het herstellen van 'het koningschap aan Israël' dachten zij aan het herstel van de nationale onafhankelijkheid onder leiding van de door God gezalfde koning (Messias) uit het huis van David (vgl. Ez.37:24; Mich.4:6-8). Lukas laat zijn lezers duidelijk zien dat de Christelijke beweging veeleer een universele beweging is dan een nationalistische. Lukas tekent hier een duidelijke verschil tussen een Joods en een christelijk verstaan van het doel van God.

Het woord voor herstellen, wordt in de LXX gebruikt voor het terugbrengen van de joden naar hun land (Jeremia 16:15, Hosea 11:11) en voor het werk van de wederkerende Elia (Maleachi 4). Hier wordt ermee aangeduid het herstellende werk waardoor Gods rijk op aarde komt. Het gaat dus om een verlangen naar de spoedige komst van het rijk van God.

Vers 7

Op de dringende vraag antwoordt Jezus enerzijds negatief. Maar Jezus' antwoord was ook niet een directe 'Nee'. In Markus 13:32 had Hij zelfs gezegd dat de Zoon deze kennis niet had, alleen de Vader. Jezus corrigeert de verwachting van een herstel van het koninkrijk voor Israël als zodanig niet, alleen de gedachte dat het herstel nu zal plaats vinden. Jezus ontkent niet dat Israël op enig moment weer aan de beurt zal komen. Hij zegt alleen dat God de kennis van het moment waarop dat zal gebeuren, aan Zich houdt. Welke bedoelingen God mag hebben met betrekking tot de natie Israël, deze vallen niet onder de zorgen van de boodschappers van Christus. Hun huidige vraag is zodoende mogelijk de laatste flikkering van hun voorgaande brandende verlangen naar een immanente theocratie met henzelf als de heersers. Van nu aan zullen ze zich toewijden aan de proclamatie en de dienst van Gods spirituele Koninkrijk, die mensen binnengaan door bekering en geloof.

Het uitzien naar de komst van het Koninkrijk van God zien we ook terug in het Nieuwe Testament. Daar zien we een uitzien naar een koningschap van Jezus Christus op aarde, waarbij Hij en Zijn heiligen (de gelovigen uit Israël en de heidenen) de wereld zullen regeren. (Op.20:1-7, vgl. Dan.7:13,14,22,27). Deze heerschappij zal echter pas beginnen met de wederkomst van de Heere Jezus (vgl. Hand.3:21; Mat.24:23).⁵⁰ Ook nu is het niet onze zaak om bezig te zijn met de vraag wanneer Jezus nu terugkomt.

Vers 8

Jezus vervolgt Zijn antwoord met een positief deel, een belofte. Jesaja had geprofeteerd (Jesaja 43:10) dat het volk Israël geroepen was om Gods getuigen voor de wereld te zijn. De taak die Israël niet had vervuld was opgenomen door Jezus, de volmaakte Knecht van God en door Hem gedeeld met Zijn discipelen.

Jesaja profeteerde ook dat het Woord van de Heere van Jeruzalem uit zal gaan, dat de 'Knecht' gegeven is tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan de uiterste einden van de aarde en over het uitgieten van de Geest die de 'woestijn vruchtbaar zal maken'.

Het is de Heilige Geest Zelf die de beweging van Israël naar de volkeren in gang zet en voort zal stuwē. Hij zal "over" hen "komen" en hen meesleuren in Zijn beweging. Hij zal hen met Goddelijke "kracht" vervullen. Men zal hier aan de kracht moeten denken die zich uit in de wonderen die verderop in Handelingen worden beschreven en die dienen als bevestiging van het getuigenis dat de leerlingen aangaande Jezus brengen. In Johannes 7 spreekt Jezus over de het ontvangen van de Heilige Geest door hen die in Hem geloven. Die in Hem geloven ontvangen stromen van levend water, een overvloed van geestelijke zegeningen, die wordt als het ware een overstromende fontein waardoor ook anderen gezegend kunnen worden.

Wanneer Petrus in Handelingen 3 een lamme geneest, kijkt het volk naar hen of ze in eigen kracht dit wonder gedaan hebben. Petrus wijst hier op de opstanding van Christus als bron van deze kracht. Geest en kracht zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden. Waar de Geest is, is God aan het werk en daarom gebeurt er wat. In het bijzonder zijn de apostelen getuigen van Jezus' opstanding. Het getuigenis van Zijn opstanding sloot ook het andere in: het lijden, de hele geschiedenis van Jezus.

Getuige zijn is een begrip dat stamt uit de sfeer van de rechtspraak. Getuige zijn is meer dan alleen een verhaal vertellen. Het is ten eerste vertellen wat men gezien heeft. Dat geldt ook voor het getuigen van Jezus. Het gaat dus in eerste instantie om ooggetuigen. Getuigen doet men ook voor of tegen iemand, in het geval van Jezus voor. Dat houdt dus in dat men als getuige ook altijd tegenover aanklagers staat, wat daarom ook altijd lijden met zich brengt. Mensen worden getuigen van Jezus' opstanding voor de Joden en voor de heidenen. Dat getuigen kan echter ook lijden en vervolging (zoals de tweede betekenis 'martelaar' is) met zich meebrengen, zoals we duidelijk zien bij Stéfanus (Handelingen 6-7) en in de geschiedenis van de kerk wereldwijd.

Het spreken voor, het staan tegenover en het lijden geldt ook degenen die na hen (de ooggetuigen) kwamen. Getuigen van Christus is vóór Hem spreken in het geding dat Hij met de wereld voert. Het is de Geest zelf die het getuigenis bekrachtigt, zodat de aanklagers overtuigd worden of tenminste van hun argumenten worden beroofd. Zo zet het geding zich voort tot op de dat waarop Christus het definitieve oordeel over de mensen wereld zal uitspreken.

Uitdrukkelijk noemt de Heere Jezus Jeruzalem en vervolgens geheel Judea als de plaats waar de verkondiging van het Evangelie moet beginnen. Het heil is in de eerste plaats bestemd voor de Joden (vgl. Rom.1:16; 2:10). Dan volgt het gebied van de half-joodse, half-heidense Samaritanen en ten slotte 'tot aan het uiterste der aarde'. Deze laatste uitdrukking is afkomstig uit een profetische belofte in Jes.49:6 LXX (vgl. het zendingsbevel in Luk. 24:47; vgl. Mat.28:19).

Vers 9

Als Lucas zegt dat Jezus 'opgenomen werd daar zij het zagen' dan maakt hij hen direct ooggetuigen. En is zijn getuigenis daarmee ook betrouwbaar. Daarmee heeft de Grieks-Romeinse lezers op het oog die dit onverklaarbaar achten. Daarbij komt dat er allerlei mythologische verhalen de ronde doen in de wereld van die dagen. Zo zou een van de stichters van de stad Rome naar de hemel gevaren zijn. Verschillende filosofen hebben daar (terecht!) hun vragen bij gesteld. Maar dat betekent wel dat nu alle zeilen moeten worden bijgezet om deze mensen, die te rade zijn gegaan bij hun filosofen, te overtuigen.

De hemelvaart van Jezus laat ons drie dingen zien:

- 1) Het is een zichtbare demonstratie van Jezus' teruggaan naar de hemel;
- 2) Het laat de manier van terugkomen zien aan het einde van de wereldgeschiedenis;
- 3) Het laat Jezus' promotie zien: het begin van Zijn verheerlijking.

Vers 10-11

Net als bij de eerdere heilsfeiten is er sprake van engelen. Boden uit de hemel die dit vreemde voor de discipelen van een toelichting voorzien. Hij zal straks op deze manier terugkomen. De tussentijd is een tijd van geloven zonder zien en leven in verwachting. Hun blik moet wat dat betreft weer naar beneden. Om zo aan hun opdracht gehoor te geven: het evangelie verspreiden tot aan het einde van de aarde.

Vers 12

Op dat woord van de hemelboden keren de discipelen terug. Alsof ze daarvoor in een roes verkeerden, maar nu bij zinnen gekomen zijn. De weg leidt terug, in gehoorzaamheid, naar Jeruzalem. De plaatsaanduiding (Olijfberg) is gekozen om de betrouwbaarheid van het verhaal te vergroten.

Vers 13-14

Ze zitten in het bovenvertrek, een plaats van afzondering waar men biddend de toegezegde komst van de Geest afwacht. Hier zien we de gemeente als laatst in de tijd voor de Geest. De elven samen met vrouwen: het lidwoord ontbreekt in de grondtaal. Ze nemen naast de mannen een volwaardige plaats in de gemeente in.

Ze volharden, in de zin van volhardend bidden. Men sprak tegen God, overtuigd dat Hij luisterde. Zo mogen we aannemen dat ze met elkaar gebeden hebben om de vervulling van de beloften en de komst van Heilige Geest. Zo is de Hemelvaartsgeschiedenis de toegangspoort tot de rest van Handelingen. Het wacht op de vervulling en op de komst van de Geest.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Leidt de start opdracht in door te vertellen over een persoon uit je eigen omgeving, die niet geloof in de Heere God. Vertel erbij of je weleens aan hem of haar iets over de Bijbel verteld hebt. Zo ja, hoe verliep dit gesprek? Zo nee, wat hield je tegen? Geef de tieners de tijd om rustig na te denken over deze opdracht. Wie in hun omgeving gelooft niet in de Heere God? En aan wie zouden ze graag het Evangelie vertellen? Laat hen op het bord of de flap-over opschrijven aan wie zij denken.

Opdracht 1

- Uit angst voor de Joden zijn de discipelen bij elkaar. Ze hebben de deur op slot gedaan.
- Spreek met de tieners door over de vraag. Herkennen zij in hun leven angst om anderen over de Heere te vertellen? En willen ze met anderen eigenlijk wel over de Heere spreken of vinden ook zij dit niet 'stoer'?

Opdracht 2

- De trooster zal tot **in eeuwigheid** bij de discipelen blijven.
- De Heilige Geest wordt door **de Vader** gezonden, in de Naam van de **Heere Jezus**.
- De Heilige Geest zal de discipelen **alles leren** en alles in **hun herinnering brengen** wat ze van de Heere Jezus geleerd hebben.

Opdracht 3

- Kinderen krijgen bij de doop een teken mee dat ze bij Gods verbond horen en dat de vergeving van zonden aan hen beloofd is.

- b. Spreek met de tieners door over de vraag wat de doop voor hen persoonlijk betekent. Heeft de doop betekenis voor hen? Zo ja, welke waarde hechten zij eraan? Zo nee, waarom niet?
- c. Bij de doop door de Heilige Geest word je zalig: 'vol van God'.
- d. Deze doop is geen uiterlijke doop zoals bij de kinderdoop, maar een innerlijke doop. Je ziel wordt gewassen en vernieuwd. Dit gebeurt niet door water, maar door de kracht van de Heilige Geest.

Opdracht 4

Bijbelvers	De Heilige Geest is uitgestort in het hart van...	Wonderlijke reactie
Hand. 1:8	de discipelen	ze zullen getuigen
Hand. 2:4	de discipelen	ze spreken in andere talen
Hand. 2:16-18	zonen en dochters	ze zullen profeteren
Hand. 2:16-18	jongelingen	ze zullen gezichten (visioenen) zien
Hand. 2:16-18	ouderen	ze zullen dromen dromen

Stelling

Bespreek de stelling met de tieners. Nog steeds zijn er mensen die vervuld zijn met de Heilige Geest, al komt het spreken in vreemde talen en profeteren in onze kerken niet meer voor. De Heere openbaarde zich in de tijd van het Nieuwe Testament door deze geestesgaven. Nu gebruikt Hij Zijn Woord, de Bijbel, om mensen tot het geloof te brengen.

Opdracht 5

De discipelen durven na de uitstorting van de Heilige Geest wel openlijk over de Heere Jezus en Zijn werk te spreken. Dit komt omdat ze vervuld zijn met de Heilige Geest. Hij geeft de discipelen de moed, kracht en de woorden om te getuigen van Christus.

Opdracht 6

Leg aan de jongeren de betekenis van het woordeloze boekje uit:

Groen – De Heere God maakte de hemel en de aarde. Alles wat Hij maakte was heel mooi en goed.

Zwart – Maar de eerste mensen, Adam en Eva, gehoorzaamden de Heere niet. Daarom is alles donker geworden in ons leven.

Rood – De Heere Jezus gaf Zijn leven – Zijn bloed – voor ons.

Wit – Daarom kan ons hart weer rein worden.

Goud – Wie in de Heere Jezus gelooft, mag in de hemel voor eeuwig met Hem leven.

Brug naar inleiding

1. Schrijf de inleiding vanuit het doelen die geformuleerd zijn voor deze schets. Lees vanuit dit oogpunt het Bijbelgedeelte en alle extra informatie door. Het is belangrijk dat tieners ervan overtuigd raken dat je de Heilige Geest nodig hebt in je leven om te kunnen getuigen van de Heere Jezus.
2. Geef de tieners in de inleiding kennis mee voor het hoofd: maak hen duidelijk dat je van de Heere Jezus gaat getuigen als je vervuld bent met de Heilige Geest. Doe vervolgens een appel op het hart: laat de tieners zien dat je niet in eigen kracht kunt getuigen van de Heere Jezus. Geef ook handvatten mee voor het dagelijks leven door hen aan te leren hoe je kernachtig het Evangelie uit kunt leggen.
3. Illustreer de doelen met de geschiedenis van het afscheid en de hemelvaart van de Heere Jezus. Laat hierbij duidelijk zien dat de Heere Jezus belooft dat de discipelen de kracht van de Heilige Geest zullen ontvangen om te kunnen getuigen.

4. Geef aan het einde een heldere conclusie (liefst zelfs na de inleiding), waarin je de doelen van de avond nog een keer langs laat komen. Gebruik hiervoor de vragen in het kadertje 'Afronding' onderaan pagina 11.

3. Getuigen in de praktijk: God aanwijzen in het leven van mensen om je heen

Bijbelgedeelte	Handelingen 14:1-18
Zingen	Psalm 108:2, 139:10
	Hoe zal ik u ontvangen? (Tot Zijn eer 52)
	Uw Woord is een lamp (Zangbundel 161)
	Vaste Rots van mijn behoud (Tot Zijn eer 203)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. ... *weet* je dat de Heere tekenen en wonderen gebruikt om te laten zien dat de boodschap van het Evangelie waar is.
2. ... *beseft* je dat deze tekenen en wonderen zowel geloof als weerstand oproepen.
3. ... *kun* je in je eigen leven gebeurtenissen aanwijzen waardoor je ziet dat het Woord van de Heere waar is.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Handelingen bestrijkt evenals Lukas een periode van ruim dertig jaar en reikt van Jezus' verschijningen en zijn hemelvaart tot Paulus' verkondiging in Rome. Uit deze lange tijdsspanne worden slechts bepaalde voorvallen breed uitgesponnen. Toch weet de verteller bij zijn lezer de indruk te wekken dat zijn verhaal een doorlopend geheel is. Hij bereikt dit effect door in zijn verhaal regelmatig samenvattingen in te lassen die in grote pennenstreken een indruk geven van de groei en de bloei van de christelijke beweging.

Jezus is opgestaan uit de dood, Hij is overwinnaar. Nu breekt niet gelijk de definitieve komst van het Koninkrijk aan. Lukas geeft in Handelingen een beeld van een tussentijd. Het Heil moet de hele wereld door. Paulus is in het bijzonder de apostelen van de heidenen. Hij gaat dan ook verschillende keren op zendingsreis. Op een van die reizen ontmoeten we hem in Handelingen 14.

De heilsgeschiedenis gaat door. Het Koninkrijk is er niet voor een select groepje of voor een specifiek volk. De Heilige Geest moest komen en is gekomen om te getuigen van deze heilsfeiten en de gelovigen met Hem. Lukas laat in Handelingen zien dat het heilswerk van God (waarover het Oude Testament sprak en dat er op heel bijzondere wijze was in Jezus) na Zijn opstanding doorgaat. Er breekt een nieuwe periode aan waarin de Heere in de hemel is en de apostelen, toegerust met de Geest, op aarde van Hem getuigen. Het getuigenis van de opgestane Jezus moet de hele wereld door.

Vers 1

In Ikonium herhaalt zich wat in het Pisidische Antiochië is gebeurd. Paulus en Barnabas gaan weer eerst naar de synagoge. De vervolging in Antiochië heeft hun moed en ijver om het evangelie te brengen niet verminderd. Ze spreken op een wijze die tot gevolg heeft dat een grote volksmenigte zowel uit de Joden als uit de heidenen tot geloof komt. Lucas is beknopt in zijn uitleg, omdat alleen de aanwezigheid van een

joodse gemeenschap van belang is. Kortom, Antiochië is een voorbeeld voor Lukas: preek in synagoge, geloof bij Jood en heiden.

Vers 2

Verder herhaalt zich wat er in Antiochië gebeurd is: haat van joodse zijde en men probeert de stadsbevolking tegen hen op te hitsen.

Vers 3

Dit vers geeft aan dat er stagnatie is: ondanks de opruiing door de Joden kunnen ze de evangelieboodschap verkondigen. Zo is er een voortgaande lijn in de prediking. Bovendien geeft de Heere hen ruimte om het evangelie te verkondigen en paart Hij Zijn zegen aan het Woord.

Vers 4-7

Hier gebeurt iets anders dan in Antiochië. Daar was de tegenstelling tussen joden en heidenen. Hier is een tegenstelling dwars door de stadsbevolking heen.

Op Zijn beurt geeft de Heer getuigenis aan het woord van Zijn genade door aan Zijn getuigen te geven dat zij tekenen en wonderen verrichten. Deze tekenen en wonderen dienen tot bevestiging van het Woord. Dat is zoals de Heer heeft beloofd toen Hij hun de opdracht gaf om het evangelie te verkondigen (Mark. 16:20; Hebr. 2:3-4). Toch lezen we niet dat elke prediking die we in Handelingen hebben, gepaard ging met het doen van tekenen en wonderen. Het is dus geen automatisme.

Als het evangelie zo met kracht is verkondigd, ontstaat er verdeeldheid in de menigte. De prediking van het evangelie brengt scheiding. De tegenstand in Ikonium groeit en krijgt een bedreigende vorm. De vijandschap krijgt een zo grote omvang dat er sprake is van een plan om de apostelen te mishandelen en te stenigen. Dat plan wordt opgevat in een samenspraak tussen de volken en de Joden met hun oversten. Het smeden van een dergelijk plan laat wel zien hoe diepgeworteld de haat tegen de verkondigers van het evangelie is. Niet alleen de dood door steniging, maar ook een daaraan voorafgaande mishandeling maakt deel uit van hun plan.

Hoewel ze in het begin niet zijn gezwicht voor de bittere stemming onder de volken, breekt het moment aan dat het toch raadzaam lijkt om te vluchten (Mt 10:23). Het is maar hoe de Heilige Geest het wil, want door Hem laten zij zich leiden. De apostelen werden niet door een soort heldendom gekenmerkt, maar door iets veel beters: de eenvoud van de genade. Zo komen ze door hun vlucht in Lystre en Derbe, steden die in Lycaónië liggen, die daardoor de kans krijgen het evangelie te horen.

Vers 8-10

In Lystre is geen sprake van een synagoge. Het lijkt een sterk heidense stad te zijn. Als ze door Lystre lopen, zien ze een man die vanaf zijn geboorte niet heeft kunnen lopen. Lukas richt onze aandacht op deze man die wat zijn toestand betreft sterk lijkt op de man die we aan het begin van Handelingen hebben ontmoet (Hand. 3:2) en die door Petrus en Johannes is genezen. Daar betrof het een Joods man, hier een heiden. Als een echte evangelist ziet Paulus dat de man met grote belangstelling luistert naar wat hij te zeggen heeft.

Paulus kan onderscheiden of het slechts nieuwsgierigheid is of dat er een diepere nood aan de belangstelling ten grondslag ligt. Hij ziet dat deze man geloof had om behouden te worden, zowel wat zijn lichaam als wat zijn ziel betrof. Hij heeft dan ook geen lange overweging nodig om te weten wat hij moet doen. Hij spreekt met luider stem tot de man de woorden: "Ga recht op uw voeten staan." De man gehoorzaamt direct. Hij springt op en loopt. De genezing is onmiddellijk en volledig. Dat is het geval met

alle wonderen in het Nieuwe Testament. Ze hebben allemaal een direct en volmaakt resultaat. Van geleidelijk of half werk is geen sprake.

Overigens was Paulus niet op zoek naar iemand die hij zou kunnen genezen. Hij heeft niet overal maar lukraak zieken beter gemaakt, maar hij zag bij deze man iets speciaals.

Vers 11-12

In het licht van hun verkeerde kijk op de dingen leggen de menigten verkeerd uit wat er gebeurt. Zij leefden bij het geloof van het neerdalen van goden. Er was in Lystre geen intellectuele afgodendienst, maar een primitieve afgodendienst. Ze geven Barnabas en Saulus direct de namen van hun belangrijkste afgoden, want voor hen is duidelijk dat deze afgoden in mensengedaante onder hen verschenen zijn. Ze noemen Paulus Hermes, want Hermes was de boodschapper van Zeus. Barnabas was de zwijgende en hem vereren ze daarom als Zeus, de hoofdgod. Omdat Paulus sprak, gaven ze hem de plaats van boodschapper.

Vers 13-14

De tempel van Zeus stond voor de stad als een vooruitgeschoven post om de stad te beschermen. Die tempel heeft een priester die rap met stieren aankomt om deze 'goden' te offeren. Omdat alles in het Lycaónisch gebeurt, hebben Paulus en Barnabas eerst niet in de gaten wat er aan de hand is. Zodra hun echter de bedoeling duidelijk is, komen ze direct in het verweer. Ze verwerpen direct en radicaal het eerbetoon dat deze mensen hun willen brengen.

Deze hele beweging was een reusachtig gevaar voor het christelijk geloof, groter dan welke tegenstand ook. Zo laten talloze mensen zich de eerbetuigingen van mensen welgevallen. Herodes is er door God voor gestraft met een vreselijke dood (Hand. 12:23).

Vers 15-17

Paulus en Barnabas willen van geen eerbetoon aan hun adres weten. Om boven het tumult uit te komen moeten ze schreeuwen. Ze roepen de menigten de vraag toe waarom ze dit doen, want het is volkomen verwerpelijk, omdat zij ook slechts schepselen zijn (Hand. 10:26; Openb. 19:10). De situatie is dringend en zij moeten hen snel tot andere gedachten zien te brengen.

Ze nemen de gelegenheid te baat hun het evangelie te verkondigen. Bij deze gelegenheid haalt Paulus niets aan uit het Oude Testament, wat hij wel doet als hij tot Joden spreekt. Hier spreekt hij echter tot primitieve heidenen. Daarom begint hij met de Schepper en de schepping, een thema dat de heidenen zeer interesseert. Het is altijd goed te bedenken wie je voor je hebt en in de prediking daarop aan te sluiten. Hij vertelt verder dat God na de schepping – als gevolg van de zondeval, maar daarover spreekt Paulus niet – de volken op hun eigen wegen heeft laten gaan.

Hij spreekt ook niet over de uitverkiezing van een volk voor Zijn Naam uit al die volken. Hij spreekt er wel over dat God, hoewel Hij de volken op hun eigen wegen had laten gaan, toch voor hen heeft gezorgd. Zijn zorg voor hen is tot uiting gekomen – en komt nog steeds tot uiting – door uit de hemel regen en vruchtbare tijden te geven. "Uit de hemel" wil zeggen uit Gods tegenwoordigheid. Elke oogst is een bewijs van Zijn goedheid. Ook heeft Hij hun harten gevuld met voedsel, dat wil zeggen met voldoening over goede resultaten van verrichte inspanningen, waarmee ook vreugde gepaard gaat.

Er zijn tal van aardse zegeningen die ook ongelovigen vervullen met vreugde. Ook ongelovigen kennen de voldoening en de vreugde van een goed huwelijk en goede gezinsverhoudingen, van gezondheid en plezierig werk. De vreugde die God in de natuurlijke betrekkingen geeft, is een getuigenis van Zijn goedheid tegenover de mensen in het algemeen. Het is een geschenk van Hem. God is de Onderhouder van alle mensen (1Tim. 4:10; Ps. 104:27-28). Diezelfde God komt nu ook nog eens het evangelie van de behoudenis door Jezus Christus bekendmaken.

Vers 18

Na dit zo gezegd te hebben zien de mensen van Lystre ervan af aan de apostelen te offeren. Het lijkt erop dat het gevaar van een duivelse verering is bezworen. Maar andere gevaren dienen zich aan.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Leg een stapel post-its neer. Zorg dat elke tiener drie post-its pakt. Laat hen op elk briefje één teken of wonder opschrijven dat ze kennen uit hun omgeving en dat hen laat zien dat het Evangelie echt waar is. Help de tieners op weg door zelf een voorbeeld te noemen uit je eigen leven of het leven van een bekende. Denk aan: een gezonde geboorte, genezing van een zieke, etc.

Opdracht 1

- a. Een grote menigte gelooft: Joden en Grieken. Maar er zijn ook ongehoorzame Joden, die proberen om de heidenen tegen Paulus en Barnabas op te stoken.
- b. Paulus en Barnabas doen tekenen en er gebeuren wonderen.
- c. Ze vluchten naar Lystre en Derbe.

Opdracht 2

- a. Spreek met de jongeren door over een preek van afgelopen week. Wat herinneren ze zich nog van de preek? Wat raakte hen? Wat begrepen ze niet?
- b. In onze tijd gebruikt de Heere de sacramenten van de doop en het avondmaal om te laten zien dat Zijn Evangelie echt waar is.

Opdracht 3

- a. Paulus ziet in de ogen van deze kreupele man dat hij geloof heeft om gezond te worden.
- b. Als Paulus dit ziet, roept hij: 'Sta recht op uw voeten!'

Opdracht 4

Spreek met de tieners door over de vraag van deze buurman. Laat de tieners zelf nadenken over het antwoord. Geef hier – wanneer nodig – sturing aan door te benoemen dat God nog steeds wonderen doet en spreek met elkaar door over welke wonderen dit precies zijn. Benoem ook samen dat het uiteindelijk in dit leven niet gaat om genezing van het lichaam, maar om genezing van het hart. Wie gelooft in de Heere, zal Hem ontmoeten op de nieuwe aarde, waar geen ziekte en pijn meer zal zijn.

Stelling

Bespreek de stelling met de jongeren. Vraag hen om aan te geven of ze het met deze stelling eens of oneens zijn. Laat van de voor- en tegenstanders van de stelling één tiener aan het woord, die vertelt waarom hij het met de stelling eens of oneens is. Geef leiding aan de discussie door naar het punt toe te werken waarop de tieners concluderen dat er in onze tijd inderdaad minder opzienbarende wonderen gebeuren dan vroeger. Omdat de Bijbel toen nog niet volledig was, gebruikte God wonderen om de woorden van Christus kracht bij te zetten. Nu gebruikt de Heere vooral de Bijbel om mensen tot geloof te brengen.

Opdracht 5

Wie?	Geloof	Ongeloof	Verdere reactie	Vers
Joden en Grieken	X		-	1
Ongehoorzame Joden		X	Verwekken en verbitteren de ziel van de heidenen tegen Paulus en Barnabas.	2
Menigte in Ikonium	X	X	De menigte is verdeeld: sommigen sluiten zich aan bij de Joden, anderen bij Paulus en Barnabas.	4
Heidenen, Joden en hun leiders		X	Ze zorgen voor een volksoploop en proberen Paulus en Barnabas te stenigen.	5
Kreupele man	X		Hij wordt genezen.	9-10
Menigte in Lystre		X	Ze roepen dat de goden naar de aarde zijn gekomen.	11
Priester van Jupiter		X	Hij brengt ossen bij de poort en wil deze offeren ter ere van Paulus en Barnabas.	13

Opdracht 6

- Spreek met de tieners door over deze vraag. Help hen eventueel op weg door gebeurtenissen uit jouw eigen leven of uit het leven van een bekende te noemen, waaruit blijkt dat het Woord van de Heere waar is.
- Bespreek ook deze vraag met de groep. Denk hierbij aan een wonder uit de Bijbel of uit het dagelijks leven.

Brug naar inleiding

- Schrijf de inleiding vanuit het doelen die geformuleerd zijn voor deze schets. Lees vanuit dit oogpunt het Bijbelgedeelte en alle extra informatie door. Het is belangrijk dat tieners weten dat de Heere tekenen en wonderen gebruikt om te benadrukken dat Zijn Woord waar is.
- Geef de tieners in de inleiding kennis mee voor het hoofd: maak hen duidelijk dat wonderen en tekenen in de Nieuwe Testament vooral bedoeld waren om de waarheid van het Evangelie te laten zien. Doe vervolgens een appel op het hart: laat de tieners zien dat deze wonderen en tekenen zowel geloof als weerstand oproepen. Geef ook handvatten mee voor het dagelijks leven door de tieners ervan bewust te maken dat er ook in hun eigen leven dingen gebeuren waardoor je kunt zien dat het Woord van de Heere waar is.
- Illustreer de doelen met de geschiedenis van Paulus en Barnabas in Ikonium, Lystre en Derbe. Laat hierbij duidelijk zien dat er mensen tot geloof komen – mede door de tekenen en wonderen die de Heere deed – en dat er mensen in opstand komen tegen Paulus en Barnabas.
- Geef aan het einde een heldere conclusie (liefst zelfs na de inleiding), waarin je de doelen van de avond nog een keer langs laat komen. Gebruik hiervoor de vragen in het kadertje 'Afronding' onderaan pagina 15.

4. Persoonlijke betrokkenheid

Bijbelgedeelte	2 Timotheüs 1:1-12
Zingen	Psalm 25:4, 37:2, 77:6 en 7 Hij blijft getrouw (Tot Zijn eer 50) Leer mij Uw weg, o Heer' (Tot Zijn eer 65) U bent mijn schuilplaats, Heer' (Zangbundel 160)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. ... *weet* je hoe Paulus Timotheüs aanmoedigt om innerlijk overtuigd te blijven van zijn roeping tot getuige van God.
2. ... *beseft* je de noodzaak van het hebben van een innerlijke overtuiging om te kunnen dienen in Gods Koninkrijk.
3. ... *kun* je iemand anders bemoedigen om zijn roeping vast te houden.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

De tweede brief van Paulus aan Timothéüs is een heel persoonlijke brief. In de brief verhouden beiden zich tot elkaar als vader en zoon. Paulus benadrukt verschillende keren de onderlinge relatie: hij noemt hem namelijk diverse keren 'mijn lieve kind' of 'geliefde zoon'. Paulus zit in de gevangenis als hij deze brief schrijft en Timothéüs heeft zijn arbeidsveld in Éfeze. Er komt van alles op hem af daar. Paulus roept hem op om zijn hoofd niet op hol te laten brengen door mensen die hem te jong vinden. Ook zijn er dwaalleraren in de gemeente tegen wie Timothéüs stelling moet nemen. Bovendien krijgt hij te maken met tegenslag en verdrukking. Dat hoort echter bij het dienen van de Heere. Maar desondanks bemoedigt Paulus hem, omdat iemand die met Christus lijdt ook met Hem zal leven.

Vers 1

Paulus noemt zich een apostel van Jezus Christus, door de wil van God. Hij is het niet in de eerste plaats omdat hij het leuk vindt, maar omdat het de wil van God is. Dat moet in deze brief vooropstaan. Zo is het met alle dienaren van de Heere: ze zijn geroepen door Hem Zelf. Er zijn verschillende verklaringen mogelijk waarom Paulus deze brief begint met zijn eigen gezag. Maar in het kader van deze bemoedigingsbrief lijkt dit me de belangrijkste reden: Timothéüs, je dient de gemeente van Éfeze niet voor jezelf. Je doet het, omdat Hij je geroepen heeft. Pas daarom goed op de gemeente. Houd iedereen bij elkaar. Omdat het Zijn gemeente is en houd de gemeente vrij van dwaalleraars.

Vers 2

Vanuit dit vers is duidelijk dat er een geestelijke vader-zoonrelatie bestaat tussen Paulus en Timothéüs. Geestverwantschap schept een sterke band tussen mensen, zeker wanneer ze samen veel hebben meegemaakt. Heel mooi wenst Paulus hem alles wat hij nodig heeft: genade, barmhartigheid en vrede van

God de Vader en Christus Jezus onze Heere. Iets beters kun je elkaar niet toewensen. Namelijk dat de Heere je barmhartig en genadig is en dat Hij je vervult met Zijn vrede.

Vers 3

Paulus ervaart de afstand die er is tussen hem en Timothéüs: hij in de gevangenis en Timothéüs in Éfeze. Maar tegelijkertijd ervaart hij geestelijke nabijheid. Hij wil Timothéüs graag ontmoeten, om hem geestelijk te kunnen ondersteunen. Om hem te helpen gedenkt hij aan hem in zijn gebeden. Dag en nacht. Op deze manier zijn ze op afstand verbonden aan de troon van de genade.

Vers 4

Paulus roept Timothéüs' tranen in herinnering. Beiden weten waarover dat gaat. Voor ons is het gissen, maar vermoedelijk gaat het om afscheidstranen. Die pijnlijke ontmoeting ligt Paulus nog vers in het geheugen. Bij een ontmoeting zou Paulus met diepe vreugde vervuld raken. Paulus benoemt dat als Godsgeschenk. De passieve werkvoorsvorm in het Grieks duidt indirect op God als onderwerp van het vervullen. Omdat Paulus gevangen zit, vraagt hij Timothéüs om een spoedig bezoek.

Vers 5

Wanneer Paulus denkt aan Timothéüs, moet hij automatisch denken aan diens geloof. Een geloof dat ongehuicheld is. Dat huist in Timothéüs, net zoals bij zijn oma Loïs en moeder Eunice. Dat de vader van hem onbenoemd blijft, wijst erop dat hij niet behoorde tot de kring van de gelovigen. Beide vrouwen hebben hoe dan ook (mogelijk waren zij beiden weduwen) een belangrijke rol gespeeld in zijn opvoeding. Paulus ziet herkenning als het gaat om Timothéüs' situatie: hij is ook grootgebracht door godsdienstige ouders. Maar geloof is geen erfstuk dat binnen de familie stilzwijgend overgaat van de ene generatie op de andere. Geen mens heeft er zeggenschap over, omdat het een gave is van de Heilige Geest.

Vers 6

In de schaamtecultuur van de oudheid was gezichtsverlies een van de ergste dingen die een mens kon overkomen. Wie wil dan over één kam geschoren worden met een gevangene die zich identificeert met de Gekruisigde? Maar met de hulp van de Heere kom je die schaamte te boven. Is Paulus zelf niet het voorbeeld? Hij schaamt zich niet dat hij in de gevangenis zit.

Daarom moet Timothéüs het vuur van de Geest brandend houden. Paulus heeft hem de handen opgelegd en zo als het ware de verzekering gegeven dat de Geest hem zou helpen. Daarom moet hij die gave van de Geest brandend houden: een beroep doen op de gulle Gever die hem deze genadegave heeft geschonken.

Het beeld dat gebruikt wordt, is dat van een vuur dat brandt. En dat telkens weer aangeblazen moet worden. Dit in onderscheid van een beeld dat duidt op een vuur dat bijna uit dreigt te gaan. Daar heeft Paulus het nadrukkelijk niet over!

Vers 7

Het geschenk van die Geest is zowel Paulus als Timothéüs ten deel gevallen. Beiden zijn zo aan elkaar verbonden van Godswege. Om welke gave gaat het, een menselijke of een geestelijke? Drie argumenten onderstrepen de laatste gave:

- 1) Het gaat hier over het ontvangen van een geest: dan gaat het over iets Bovennatuurlijks als enerzijds van God gegeven en anderzijds door mensen ontvangen;

- 2) Er bestaat een onmiskenbare relatie tussen vers 6 en 7: de genadegave waar Paulus het over heeft is de Heilige Geest;
- 3) De gebruikte constructie doet denken aan andere teksten waar het onmiskenbaar gaat om de Heilige Geest.¹

Van die Geest zegt de auteur verschillende dingen. Hij geeft het tweeledig weer:

- a. Niet door vreesachtigheid of lafhartigheid
- b. Wel door kracht, liefde en gematigdheid of bezonnenheid.

Timothéüs wordt wel eens gezien als iemand die wat vreesachtig of lafhartig is, maar zo wil toch niemand bekend staan? We moeten de gedachte verder laten varen dat Paulus hier een steek onder water geeft. Hij sluit zichzelf er namelijk helemaal bij in als hij spreekt over 'ons'.

Die Geest is een bron van allesovertreffende kracht, van liefde die alle vrees verdrijft. En van bezonnenheid die ervoor zorgt dat we bedachtzaam zijn in hoe we omgaan met onszelf en anderen.

Vers 8

Timothéüs moet zich niet schamen voor de getuigenis onzes Heeren. Waar gaat dit over? Er zijn eigenlijk twee opties:

- 1) Het evangelie van Jezus Christus;
- 2) Het getuigenis dat Jezus Christus Zelf heeft afgelegd.

Dat laatste is hier beter verdedigbaar. Voor een lijdende en kruisdragende Jezus mogen Zijn volgelingen zich niet schamen. Hij komt eens terug. Laat Timothéüs zich dan niet generen over Hem te spreken.

Ook voor Paulus hoeft hij zich niet te schamen. Hij is immers de gevangene van Jezus Christus. Het is niet afhankelijk van mensen, maar van de Heere Zelf of Hij nog dienstbaar zou kunnen zijn. Ook al verblijft hij in de gevangenis. Hoewel Paulus het er niet makkelijk heeft! Hij vraagt letterlijk of Timothéüs met hem wil mee lijden.

Vers 9-10

Dan bereikt Paulus' betoog een hoogtepunt of climax. Het is de Heere Die ons heeft gered. Omdat Jezus Christus gekomen is als onze Redder. Het evangelie is een bericht van heil, waaraan de Heere Zelf ten grondslag ligt: Hij heeft gered en Hij heeft geroepen. Zo zet Paulus zichzelf in als model van het evangelie. Hij is geroepen en gered en zo ook Timothéüs. Hierbij ligt heel duidelijk het initiatief bij de Heilige Zelf.

In het bijzonder merkt Paulus nog op dat die genade ons geschonken is in Christus Jezus vóór de tijden er eeuwen. Paulus heeft het hier over het besluit van de Heere, voor alle eeuwen. Van voor de grondslag van de wereld kent Hij de Zijnen. Er is geen historische ontwikkeling die voor dit besluit gezorgd heeft. Maar het is verankerd in Zijn soeverein besluit. Dat garandeert tegelijk dat niets wat er sinds de schepping is gebeurd, aan dit voornemen van God ook maar het geringste kan veranderen.

Dit heeft een uitwerking op twee gebieden. In de eerste plaats heeft Hij de angst voor de dood weggenomen voor een ieder die gelooft. Daarin mag ook Timothéüs delen. Vervolgens heeft Hij het onvergankelijk leven glans gegeven. Daarom kan niemand anders ons redden dan Jezus Christus: Hij heeft de dood overwonnen en het eeuwige leven verdiend.

¹ Zie verder: P.H.R. van Houwelingen, *Timotheus, Titus. Pastorale instructiebrieven*, 167.

Vers 11-12

In deze dienst is Paulus aangesteld. De Heere heeft hem uitgekozen om voor de volken een prediker, apostel en leraar der heidenen te zijn. Voor deze dienst als 'prediker' had hij een aanstelling van God gekregen. Je moet hierbij denken aan een heraut, een bode die met officieel gezag bekleed is, om officiële boodschappen van koningen, stadsraden e.d. door te geven, zonder aan de inhoud van de boodschap iets te mogen veranderen. Zo predikte Paulus het evangelie.

Ook had God hem aangesteld als 'apostel'. Dat heeft meer te maken met een bepaalde positie. God had hem gezonden en wie hem zou verwerpen, zou God, zijn Zender verwerpen.

Ten slotte was hij ook leraar. Hij leerde de inhoud van het evangelie. Die inhoud is Christus Jezus. Paulus legde uit Wie Hij is en wat Hij heeft gedaan.

Paulus vindt het in zekere zin niet erg om tot lijden. Alles wat hij moet verdragen omwille van het evangelie is hem alle moeite waard. Hij brengt in praktijk en is voor Timothéüs het voorbeeld hoe hij zich moet opstellen tegenover anderen. Voor iemand die geroepen is door de Heere hoort lijden er gewoon bij.

Ook hierin onderstreept Paulus opnieuw dat er geen reden is tot schaamte. Noch voor het evangelie, noch voor gevangenschap. Hij weet Wie Hij geloofd heeft. Daarbij doelt hij niet zozeer op God, maar veel meer op Jezus Christus. Omdat Hij hem verschenen is op weg naar Damascus.

Er is veel discussie wat het laatste gedeelte van vers 12 betekent. Met 'mijn pand' kan hij het volgende bedoelen:

- 1) Christus zal bewaren wat Hij aan mij heeft toevertrouwd: mijn verkondiging van het evangelie. Ook al moet Paulus stoppen met preken, Christus laat Zijn werk niet los.
- 2) Christus zal bewaren wat ik aan Hem heb toevertrouwd: mijn leven. Christus heeft Paulus' leven in Zijn hand en Hij zal dat veilig bewaren, zelfs door de dood heen.
- 3) Christus zal bewaren wat ik aan mijn opvolger(s) heb toevertrouwd: mijn evangelie. Paulus valt weg, want wat er met hem gebeurt, Christus zal waken over het evangelie.

Optie 1 en 3 vallen weg wanneer we gaan afstrepen. Omdat doorslaggevend is dat degene aan wie iets wordt toevertrouwd dezelfde moet zijn als degene die het zal bewaren tot 'die dag' aanbreekt. Zo vertrouwt Paulus zijn leven in zijn moeilijke omstandigheden toe aan Hem Die onvergankelijk leven heeft verdiend.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Neem een aantal ansicht- of wenskaarten mee naar de tienerclub. Start een gesprek over het bemoedigen van anderen. Wie uit de familie- of kennissenkring van de jongeren kan een bemoediging gebruiken? Laat de tieners in kleine groepjes bemoedigende woorden, Bijbelteksten of wensen op de kaarten schrijven. Breng deze kaarten na afloop van de avond rond of stuur ze op.

Opdracht 1

- a. Hij is gebonden met **ketenen**.
- b. Hij wordt behandeld als een **kwaaddoener**.
- c. Hij voelt zich **eenzaam**.
- d. Paulus verwacht **niet** dat hij wordt vrijgesproken.

Opdracht 2

- a. Oorspronkelijk komt Timotheüs uit **Lystre**.
- b. Spreek met de tieners door over deze vraag. Wie uit hun familie geloven oprecht in God? Waaraan merken ze dat?
- c. Bespreek ook deze vraag met de tieners. Als ze mensen kunnen noemen die niets van het geloof willen weten, spreek dan met hen door over de vraag hoe je het beste met deze mensen om kunt gaan.

Opdracht 3

- a. Saul bemoedigt David. Saul zegt tegen hem: 'Ga heen, en de HEERE zij met u!'
- b. De Heere Jezus bemoedigt de discipelen. Hij zegt: 'In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen.'
- c. De Heere Jezus bemoedigt Johannes. Hij legt Zijn rechterhand op Johannes en zegt: 'Vreest niet; Ik ben de Eerste en de Laatste.'

Opdracht 4

- a. Timotheüs zou zich kunnen schamen voor de Heere Jezus. De kruisdood was in die tijd de meest erge straf die je kon krijgen. Daarmee verloor je al je waardigheid.
- b. Timotheüs zou zich kunnen schamen voor Paulus, omdat hij gevangen zit.
- c. Paulus roept Timotheüs op om zich niet te schamen voor de Heere Jezus en ook niet voor Paulus. De Heere zal Timotheüs kracht geven om verdrukkingen te verdragen.
- d. Spreek met de tieners door over deze vraag. Schamen zij zich er wel eens voor dat ze naar de kerk gaan? Waarom wel of niet?

Opdracht 5

Paulus laat aan Timotheüs zien dat de Heere Timotheüs geroepen heeft. Niet omdat Timotheüs zo'n goede zending is, maar uit pure genade. Paulus wijst de jonge zending erop dat de Heere Jezus de dood heeft overwonnen.

Opdracht 6

- a. Laat de tieners zelfstandig aan deze vraag werken. Bespreek hem daarna kort. Denk bij het antwoord aan mogelijke opties als: 'als er iets verdrietigs gebeurt in mijn leven', 'als ik het even niet meer zie zitten om toetsen te leren', etc.
- b. Laat de tieners in kleine groepjes van drie à vier personen iemand bedenken uit hun omgeving die een bemoediging kan gebruiken.
- c. Laat hen een passende Bijbeltekst opzoeken voor deze persoon en opschrijven.

Brug naar inleiding

1. Schrijf de inleiding vanuit het doelen die geformuleerd zijn voor deze schets. Lees vanuit dit oogpunt het Bijbelgedeelte en alle extra informatie door. Het is belangrijk dat tieners het belang en de waarde in gaan zien van het bemoedigen van elkaar.
2. Geef de tieners in de inleiding kennis mee voor het hoofd: laat hen zien hoe Paulus Timotheüs bemoedigt om innerlijk overtuigd te blijven van zijn roeping. Doe vervolgens een appel op het hart: laat de tieners zien hoe belangrijk het hebben van een innerlijke overtuiging is om te kunnen dienen in Gods Koninkrijk. Geef ook handvatten mee voor het dagelijks leven door de tieners te leren hoe je iemand anders kunt bemoedigen om zijn roeping vast te houden.
3. Illustreer de doelen met de brief die Paulus aan Timotheüs schrijft. Laat hierbij duidelijk zien dat Paulus het Evangelie gebruikt om Timotheüs een hart onder de riem te steken.

4. Geef aan het einde een heldere conclusie (liefst zelfs na de inleiding), waarin je de doelen van de avond nog een keer langs laat komen. Gebruik hiervoor de vragen in het kadertje 'Afronding' onderaan pagina 19.

5. Getuigen in de praktijk: getuigen en confronteren

Bijbelgedeelte	Jeremia 10:1-16
Zingen	Psalm 96:1 en 5, 67:2 en 3
	Dat God ons zo nabij wil zijn (Zangbundel 25)
	Doorgrond mijn hart (Tot Zijn eer 26)
	Gedenk aan je Schepper (Tot Zijn eer 33)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. ... *weet* je hoe Jeremia zijn landgenoten bewijst dat alleen God de ware God is.
2. ... *beseft* je hoe onterecht het is als je afgoden met de levende God laat concurreren in je leven.
3. ... *kun* je aan iemand van buiten de kerk uitleggen dat alleen God ons vertrouwen waard is.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Het boek Jeremia is een profetisch boek dat zich vooral tot het geweten van het volk Israël en dan in het bijzonder tot dat van Jeruzalem en Juda richt. Dat is nodig, want het volk heeft zich van de Heere afgekeerd met als gevolg de dreiging van het oordeel. De opleving onder koning Josia die het volk in diezelfde tijd beleeft, blijkt achteraf helaas tijdelijk te zijn. Jeremia weet dat het volk innerlijk niets verandert.

Jeremia profeteert gedurende een lange periode. Hij begint met profeteren na het jaar waarin Josia Jeruzalem en het land reinigde en eindigt met profeteren nadat de stad Jeruzalem door Nebukadnezar is verwoest: zo'n veertig jaar.

Jeremia vertelt meer dan enige andere profeet over zichzelf. We horen veel van zijn emoties. Het hart van de profeet is vol pijn en verdriet, omdat hij het volk liefheeft en tegelijk een diep gevoel heeft van de betrekking waarin het volk tot de Heere staat. Dat veroorzaakt een voortdurende innerlijke strijd. Enerzijds ziet hij de waarde die het volk voor de Heere heeft en anderzijds wordt hij gedrongen door een heilige jaloersheid voor de heerlijkheid en de rechten van God.

Hij heeft als een eenzame gediend, zonder familie, nagenoeg zonder vrienden en verworpen door zijn volk. Zijn dienst was, menselijk gesproken, zonder resultaat. In veel van zijn dienst herinnert hij meer dan enige andere profeet aan de Heere Jezus. Jeremia leek in veel opzichten op Hem. De overeenkomsten zijn echter ook ten dele, want de Heere Jezus is in alles volmaakt en dat was Jeremia niet. Bovenal heeft de Heere Jezus Zijn leven gegeven tot een losprijs voor velen, wat onmogelijk van Jeremia gezegd kan worden. Jeremia heeft voor het volk gepleit bij God, maar ziet dat het niets uitwerkt bij het volk. Het volk verwerpt God en het getuigenis dat Hij zendt. Het resultaat is dat de Heere niet meer naar de gebeden voor Israël wil luisteren en zelfs niet meer naar de gebeden van Jeremia. Dit alles maakt van de profeet een ware man van smarten. Twee dingen houden hem staande. In de eerste plaats de kracht van de Geest van God Die zijn hart vervult en door Wie hij het oordeel aankondigt, ondanks de tegenspraak en de

vervolgung die zijn deel zijn. In de tweede plaats de openbaring van de eindzegen waarmee het volk naar de onveranderlijke raadsbesluiten van God gezegend zal worden.

De hoofdstukken 2-20 van zijn profetie zijn niet voorzien van een datering. Het lijkt erop dat de meeste profetieën in die hoofdstukken zijn ontstaan tijdens de regering van Josia. De onderwerpen ervan zijn krachtige getuigenissen tegen het volk over hun ontrouw, doorweven met uitingen van de zielensmart van de profeet. Ook zijn er ernstige waarschuwingen voor de inval van een vijand die uit het noorden zal komen.

Vers 1-5

Jeremia richt zich hier tegen zijn volksgenoten. In dit lied roept hij, vervuld door de Geest, op om niet zo te doen als de naburige volken. Zij stellen hun vertrouwen op afgoden en raken van streek als er bijzondere dingen in de natuur gebeuren. We moeten dan bijvoorbeeld denken aan zons- en maansverduisteringen. Zulke tekenen mogen de heidenen in verwarring brengen, Israël behoort te weten dat de Heere alles geschapen heeft en dat Hem niets uit de hand loopt.

De Heere verbiedt in de wet het maken van beelden van Hem. Waarom is dat? Het kan toch zinvol zijn om een beeld van Hem te hebben, zodat je weet Wie je vereert? Het gevaar is levensgroot dat het beeld in de plaats van Hem komt. Maar groter nog is het gevaar dat we zelf net zo willen zijn als het voorwerp dat we dan aanbidden. Bovendien vereren we als schepselen dan iets wat lager is qua scheppingsorde en doen daar de Schepper verdriet mee. Israël mag zijn vertrouwen niet stellen op beelden, omdat die waardeloos zijn in de meeste letterlijke betekenis van het woord.

De auteur zet in met een introductie van dit lied en richt zich dus tot Juda en zet hen aan het denken met betrekking tot de afgoden. Israël krijgt de opdracht niet zo te zijn als de omliggende volken. Het maken van afgodsbeelden is uiteindelijk belachelijk: het is een menselijke productie. Mooi gemaakt met zilver en goud. Maar het is star, sprakeloos en kan niets. Jeremia's oproep is om niet bang te zijn voor deze levenloze, dode uitvindingen.

De heidenen gaan op de volgende manier te werk. Ze aanbidden hout dat ze

- eerst zelf uit het bos hebben gekapt
- en het daarna hebben bewerkt en opgeknapt tot een god.
- Vervolgens hebben ze het versierd met kostbare materialen van de schepping
- Ten slotte hebben ze deze god eigenhandig zo vastgespijkerd dat hij niet kan wiebelen of vallen.
- Later trekken ze hem ook nog een koninklijk gewaad aan (zie vers 9).

God spot hier met de afgoden (zie ook Jes. 40:18-20; 41:7; 44:9-20; 46:5-7). Het sarcasme druipt eraf. Dat lijkt in onze tijd van tolerantie niet meer te passen. Maar we mogen geen enkel respect voor afgoden tonen. Ze zijn belachelijk, idioot. Om je daaraan toe te vertrouwen en iets van dergelijke idioterie te verwachten, is nog idioter.

Vers 6-10

Deze verzen vormen een groot contrast met wat Jeremia hiervoor gezegd heeft. Deze verzen beschrijven het unieke, de macht en kracht en de grootheid van de Heere. Hij is het waard om gediend te worden als Koning van alle volken. Er is niemand die zo wijs is als Hij. De schepselen karakteriseert Hij in zichzelf als zinloos en verkeerd. De afgodsbeelden lijken de mensen te instrueren hoe ze hen moeten dienen, maar hout kan geen instructie geven.

Alles kan ten koste gelegd zijn aan afgodsbeelden. Het beste zilver of goud kan gehaald worden. De beste kunstenaar kan ingezet zijn. Maar alles wat er onder de versiering zit, blijft hout. Meer niet. De goden van de wereld zijn van buiten prachtig, maar van binnen zijn ze waardeloos.

Jeremia gebruikt een prachtige tegenstelling: ijdel en waarheid in het Hebreeuws. De Heere is de ware God. Hij is Waarheid; zij zijn onecht. Hij is eeuwig; zij zijn onderhevig aan verval. Jeremia stelt wel een vraag: waarom zou u Hem niet dienen? Omdat het moeilijk is om de Heere op de goede manier te dienen voor ons. Bovendien vraagt Hij een heilig leven!
Er zijn hier drie tegenstellingen:

- a. de afgoden zijn vals, God is waarachtig;
- b. de afgoden zijn dood, God is de levende God;
- c. de afgoden zijn voorbijgaand, ze vergaan, God is eeuwig.

Vers 11-16

(Vers 11 is de enige enkele Aramese tekst die voorkomt in een heel Bijbelboek. Aramese stukken komen elders wel voor, maar daar beslaan ze meerdere verzen!)

Vers 11 is een samenvatting van vers 12-16 en van 1-16. Het vat kort samen wat reeds gezegd is.

Vers 12 – 16 worden herhaald en komen terug in Jeremia 51:15 – 19. Het thema is de macht en de kracht van de ware God in contrast met de machteloosheid van ijdele afgoden. Zijn macht toont Hij in de schepping en in het bestuur van hemel en aarde. Zijn macht over de regen maakt de onmacht duidelijk van heidense weergoden.

Mensen die zulke afgoden vereren zijn 'onvernuftig'; beesten hebben bij wijze van spreken nog meer verstand. Wat is de mens dom om die verheven, alles te boven gaande en besturende God in te ruilen voor een gegoten beeld dat bedrog is. De mens die zonder kennis van de waarachtige, levende, eeuwige God is, neemt zijn toevlucht tot leugen. Hij gaat naar een edelsmid om voor hem een god in elkaar te zetten. Wat die smid maakt, is tot zijn eigen beschaming. Het is boerenbedrog. In het beeld zit geen vleugje adem, geen spoortje leven. Hoe kun je daar nu enige activiteit van verwachten. Dit is werkelijk heel erg dom. Zien ze dan niet dat wat de handen van de smid hebben gemaakt, nietig is, leeg, hol, totaal zonder inhoud? En dat niet alleen. Een afgod is ook bespottelijk. Je kunt er alleen maar de spot mee drijven, meer heb je er niet aan. Hoe bespottelijk is het toch om maar iets van een afgod te verwachten.

De Heere is absoluut niet ijdel, waardeloos. Hij is het Deel van Jacob. Hij behoort hen toe en zij Hem. Hij is de maker van alle dingen. Ook van het bos waarvan de afgoden zijn gemaakt. Hij heeft Israël gekozen als Zijn eigendom. Daarom is het zo belangrijk dat zij Hem op de juiste manier dienen. Tegelijk is het zo'n wonder dat Hij Zich verbindt aan zo'n volk. Dat zelf de afgoden telkens weer dient en opzoekt. Zo is het ook een wonder dat Hij met ons te maken wil hebben.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Laat de jongeren de opdracht eerst alleen invullen. Daarna kunnen de antwoorden in tweetallen besproken worden. Het is belangrijk om daarna terug te koppelen. Afhankelijk van de openheid en het vertrouwen in de groep kan worden doorgesproken over de antwoorden. Probeer in ieder geval aandacht te geven aan het verschil tussen opgaan in familie, mobiel enzovoorts en tussen op een goede manier hiermee omgaan. Anders gezegd: een hoog cijfer betekent niet per se afgoderij. Laat de jongeren nadenken over waar de grens ligt.

Opdracht 1

- a. Deze stelling heeft een persoonlijke insteek. Bespreek met de tieners dat we God dan wel niet kunnen zien, maar dat we door de komst van de Heere Jezus wel zeker van Hem kunnen zijn.

- b. Deze stelling is meer algemeen van aard. Het is mogelijk om hier met de tieners aandacht te geven aan de eigen ervaringen met buitenkerkelijken. Hoe ervaren zij het praten met hen over God?

Opdracht 2

- a. Iets naast God hebben waar je je vertrouwen op stelt.
- b. Deze vraag heeft een persoonlijke spits. Het is goed mogelijk dat de tieners het moeilijk vinden om hier antwoord op te geven. Het kan helpen om de jongeren te laten denken aan een moeilijke situatie in je leven. Verwachten zij hulp van God of kijken ze naar iets anders? Wat dan?
- c. (1) Alle afgoderij enz. ontvluchten
(2) De Heere God leren kennen
(3) Op God vertrouwen
(4) Van Hem alle goeds verwachten
(5) Hen liefhebben, vrezen en eren

Opdracht 3

- a. Vers 6-7: Groot, Groot in mogendheid (macht), niemand is Hem gelijk.
Vers 10-13: Waarheid, levende God, eeuwige Koning, door Zijn toorn beeft de aarde, heeft de hemel en aarde met wijsheid gemaakt, natuurverschijnselen worden door Hem veroorzaakt.
Vers 16: God van Jakob (Israël), Schepper van de hele aarde, heeft Israël verkozen.
- b. Verbind deze vraag aan de voorgaande. Zou je als tiener deze God willen dienen?
- c. Dit is een persoonlijke vraag. Probeer met de jongere door te steken naar redenen waarom dit zo moeilijk is en wat hieraan te doen zou zijn. Benadruk daarbij wel dat het in eigen kracht niet kan. Deze afgoden wegnemen is niet in onze macht, maar kan alleen door Gods genade.

Opdracht 4

Probeer bij deze casussen de jongeren na te laten denken over manieren om te reageren op ongeloof om hen heen. De casus kan op verschillende manieren benaderd worden. Het is aan te bevelen om de jongeren na een eerste reactie dieper na te laten denken over de beweegredenen van de persoon waar het in de casus over gaat. Hoe komt het dat mensen het moeilijk vinden te geloven in een God die ze niet zien? Probeer vervolgens met de jongeren een reactie te bedenken waarbij je wel eerlijk bent richting de gesprekspartner, maar waarbij je ook op een positieve manier van God getuigt.

Slotopdracht

Denk van te voren na over de samenstelling van de groepjes en over materialen om de opdracht uit te voeren. Afhankelijk van creativiteit en zelfstandigheid van de groep kunnen de jongeren direct zelf aan het werk worden gezet of kan de leidinggevende eerst bespreken hoe de opdracht aangepakt kan worden. Laat de jongeren dan nadenken over de boodschap van christenen voor de wereld om hen heen. Met andere woorden: waarom ben je beter af als je wel in God gelooft? Op het moment dat de groep zelf aan het werk gaat, is het goed om te evalueren welke boodschap ze in hun eindresultaat presenteren.

Brug naar inleiding

1. Bestudeer de doelen van deze avond. Het thema van confrontatie is een van de moeilijkere thema's in dit boekje. Het is belangrijk om dit onderwerp op een positieve manier te benaderen. Als God de jongere of mensen in de wereld op zo'n manier benaderd, is dat altijd vanuit Zijn liefde. Probeer dit naar de jongeren toe voorop te stellen.

2. Geef je inleiding een praktische focus mee. Hoe ga je in gesprek over tegenstellingen tussen jou en buitenkerkelijke mensen? Laat de jongere zelf nadenken over manieren om dit aan de orde te stellen.